

Den europeiske samfunnsundersøkelsen

Produktnummer 7345

Instruks

Orientering og veiledning for intervjuere

1. Generelt	2
1.1 Innledning	2
1.2 Utvalg.....	3
1.3 Innsamlingsmetode: Besøksintervju og selvadministrert skjema.....	3
1.4 Intervjutid: Ca. 1 time	3
1.5 Innsamlingsperiode	3
1.6 Rask anonymisering.....	3
1.7 Tid til forberedelse	3
2. Oversikt over prosedyrer	3
2.1 Ringe opp for avtale om intervju.....	3
2.2 Spore når telefonnummer ikke foreligger eller ingen svarer.....	4
2.3 Kontakt med IO	4
2.4 Kun besøksintervju.....	4
2.5 Selvtutfyllingsskjema	4
2.5 Frafall og avgang.....	5
2.6 Kontroll av feltarbeid	6
3. IO-materiell, første kontakt og overtalelsestrategier	6
3.1 IO-materiell	6
3.2 Første kontakt med IO og overtalelse	7
4. SPØRSMÅLENE I UNDERSØKELSEN	8
4.1 Svaralternativ på kort	9

Intervjuerkontakt:	Nina Buskoven	21 09 48 96
IT-ansvarlige:	Solveig Myklestad	21 09 49 92
	Anne Kathrine Jernberg	21 09 46 56
	Glenn-Erik Wangen	21 09 46 78
Planleggere:	Øyvind Kleven	21 09 49 04
	Aina Helen Sætre	21 09 42 20

1. Generelt

1.1 Innledning

Den europeiske samfunnsundersøkelsen (ESS) er en ny europeisk undersøkelse. ESS vil samle informasjon om folks holdnings- og adferdsmønstre i 24 europeiske land. Følgende land er allerede med når undersøkelsen går i felten første gang:

Belgia	Nederland	Sveits
Danmark	Norge	Sverige
Finland	Polen	Tsjekkia
Frankrike	Portugal	Tyrkia
Hellas	Slovakia	Tyskland
Irland	Slovenia	Ungarn
Israel	Spania	Østerrike
Italia	Storbritannia	

ESS kommer til å bli gjentatt hvert andre år. Hensikten er å måle samtidens sosiale holdninger og hvordan de endres over tid. Temaer inkludert i spørreskjemaet dekker blant annet holdninger til sosial eksklusjon, deltakelse i samfunnet, innvandring og flyktningsspørsmål. Vi forventer at resultatene fra undersøkelsen vil bli brukt mye av styresmaktene i de enkelte land, interesseorganisasjoner, politiske analytikere, forskere, politikere, journalister, foruten å være av interesse for den jevne mann og kvinne i Europa. Dataene vil også bidra til historien om oss europeere, ved at historikere i fremtiden kan finne ut hva folk i Europa mente om en rekke sentrale temaer i dag. ESS vil på den måten være kilde til en unik tidsserie som tar pulsen på det moderne Europa. ESS vil også kunne belyse hvordan endrede politiske og institusjonelle strukturer endres i takt med endrede sosiale holdninger og verdier. Med data fra ESS vil folk være i stand til å gjøre detaljerte sammenlikninger mellom land (eller grupper av land) om en rekke sosiale temaer.

ESS er et prestisjeprojekt hvor kvaliteten på dataene som samles inn er av største betydning. For at dataene som samles inn skal bli sammenliknbare i de landene som deltar, må undersøkelsen foregå på mest mulig lik måte i alle landene. Intervjuene må foregå i det samme tidsrommet, spørsmålene må oversettes slik at de betyr det samme og feltprosedyrene må være mest mulig like. Det er en målsetting å utforme ESS etter de høyeste vitenskapelige standarder, og videreutvikle metoder for å gjennomføre undersøkelser på tvers av de europeiske landene. Det legges derfor mer ressurser enn tidligere forsøk i å utvikle et "måleinstrument" som fungerer godt for slike sammenlikninger. Det blir også satt inn ekstra ressurser for å få en tilfredsstillende svarprosent. Målet er å oppnå intervjuer med minst 70 % av utvalget.

For å få god kvalitet på spørsmålene som stilles, må de være relevante og utformet på en måte som gjør at IO forstår hva vi spør om. Spørsmålene i undersøkelsen er laget av et panel bestående av de fremste forskere innen sitt felt i Europa. Utfordringen for oss i SSB har vært å oversette spørsmålene på best mulig måte slik at de fungerer godt også i Norge. I forarbeidet til undersøkelsen gjennomførte vi en rekke fokusgrupper og dybdeintervjuer. I juli hadde vi en test av undersøkelsen. Her lot vi seks intervjuere, noen erfarne og noen nye, intervjuer femti personer i ulike aldersgrupper. Etter testen hadde vi strukturerte samtaler med intervjuerne og noen personer som hadde blitt intervjuet. Skjema og informasjonsmateriell ble hele tiden forbedret som følge av denne prosessen.

I Norge er det Norges forskningsråd som står for finansieringen. På samme måte som det i de andre landene gjerne er tilsvarende forskningsfond som betaler. Også EU-kommisjonen og det europeiske forskningsfondet støtter undersøkelsen økonomisk.

1.2 Utvalg

Utvalget består av 3215 personer over 16 år trukket tilfeldig fra det sentrale personregisteret. Det er ingen øvre aldersgrense i denne undersøkelsen.

1.3 Innsamlingsmetode: Besøksintervju og selvadministrert skjema

Undersøkelsen består av to skjemaer. Et intervjukskjema utført ved pc-basert intervjuing og et annet skjema som IO skal fylle ut selv. Intervjuet skal foregå ved besøk.

1.4 Intervjutid: Ca. 1 time

Intervjuet vil i gjennomsnitt vare en time. Dette vil som vanlig variere mellom IO. Det vil ta litt kortere tid for f.eks. de som ikke er ute i lønnet arbeid, mens eldre IO'er sannsynligvis vil bruke lenger tid på å fullføre intervjuet. Så husk å legg til nok tid mellom intervjuene.

1.5 Innsamlingsperiode

Datainnsamlingen foregår i tiden 16. september til 23. november, med muligheter til forlengelse hvis det skulle bli nødvendig.

1.6 Rask anonymisering

Alle navn, personnummer og adresser vil bli slettet innen 31. januar 2003.

1.7 Tid til forberedelse

Det er satt av 3 og en halv time til lesing av instruks og prøveintervju. Godtgjøring påføres av kontoret.

2. Oversikt over prosedyrer

Oppsummert inneholder undersøkelsen følgende prosedyrer:

1. Ringe opp IO for avtale om intervju
2. Spore opp IO der telefonnummer mangler
3. Besøke IO som ikke svarer på telefon fire ganger
4. Utføre intervju med alle som takker ja til å delta
5. Gi et selvutfyllingsskjema til IO etter at intervjuet er ferdig

IO har fått en konvolutt med et IO brev, brosjyre og ett flaxlodd. Ha alltid med deg ekstra IO-brev og brosjyrer slik at du kan gi dette til IO hvis de hevder ikke å ha lest det.

2.1 Ringe opp for avtale om intervju

I tilfeller hvor IO har telefon, men ikke svart enda, bør du ringe en rekke ganger til ulike tidspunkt i en to ukers periode før du reiser ut til adressen.

Dobbeltklikk på ringeknappen dere ble bedt om å bruke for å registrere hvor mange ganger dere ringer opp IO. ved to raske klikk skal denne knappen fungere tilfredsstillende. Ikke bruk denne knappen hvis det skaper problemer, men før i stedet antall oppringninger manuelt på eget papirskjema.

2.2 Spore når telefonnummer ikke foreligger eller ingen svarer

Som vanlig må dere i noen tilfeller spore opp IO der hvor vi ikke har fått tak i telefonnummer eller dere har mistanke om at telefonnummer er feil. Dette vil ikke gjelde mange IO, men husk å gå igjennom de vanlige prosedyrene før dere eventuelt tar kontakt med kontoret for ytterligere hjelp. Intertelefonkatalogen er et godt redskap å benytte i denne sammenhengen.

2.3 Kontakt med IO

Som vanlig skal dere i den utstrekning det er mulig ta kontakt med IO på telefon og avtale besøk. Dersom det ikke er mulig å gjøre avtale på forhånd, skal IO besøkes. I denne undersøkelsen skal IO besøkes **fire ganger** før du klassifiserer IO som "ikke truffet". Du skal foreta besøkene på forskjellige dager og klokkeslett - **minst to av besøkene skal være på virkedager (mandag - fredag) etter kl. 17.30**. Dersom du har gjort tre besøk hvorav to på kveldstid, skal **det fjerde besøket gjennomføres på en lørdag**. Dersom IO må kontaktes en fjerde gang, godtgjøres arbeidstiden i henhold til Overenskomsten pkt. 3.1 , 3. avsnitt. Den samme godtgjørelsen ytes i de tilfellene **IO bare kan intervjues på lørdager**. Før **timene** på vanlig måte i **CAP-skjema**. I tillegg må du sende en **mail til Arne Sigve Krusedokken** dersom du har arbeidstid som skal godtgjøres med forhøyet sats. Skriv "Prod. nr. 7345 Lørdagsarbeid" i meldingshodet på mailen og oppgi dato, arbeidstid og IO-nr. i mailen. Lørdagsbesøk som du av praktiske grunner velger selv, godtgjøres med ordinær timesats.

Forsøk i den grad det er mulig å kombinere besøk, så reisetid og reisekostnader blir lavest mulig. Det kan kanskje ofte være mulig å stikke innom et IO om man har reist langt, selv om man ikke har avtale.

På slutten av intervjuet får dere spørsmål om hvor mange ganger dere har kontaktet IO per besøk. Deretter spørsmål om når første kontakt var. **Her skal dere registrere når dere oppsøkte IOs adresse første gang uavhengig av om dere møtte IO eller ei**. NB! På kontaktskjema skal dere også føre på hvem dere møtte på adressen (nabo, vaktmester el.).

2.4 Kun besøksintervju

IO skal intervjues ved besøk. Avtale om intervju bør gjøres på telefon. Det er ikke anledning til å foreta intervjuet over telefon, hvis IO insisterer på dere si nei. Husk å vise fram legitimasjonskortet ditt når du introduserer deg og møter IO ansikt til ansikt første gang. Hvis du trenger tolk for å gjennomføre intervjuet, ta kontakt med kontoret så skal vi ta en avgjørelse i hvert enkelt tilfelle. Intervjueskjema på engelsk og eventuelt andre europeiske språk kan fremskaffes hvis det er ønskelig.

2.5 Selvutfyllingsskjema

Etter at intervjuet er foretatt skal dere legge igjen et skjema og en frankert svarkonvolutt. IO skal fylle ut skjemaet etter intervjuet og sende det til oss. Skjemaet foreligger i seks forskjellige versjoner. De kan skiller fra hverandre ved at de er nummererte fra V1 til V6. I IO-lista, under kolonnen DU (delutvalg) er det merket av hvilken versjon IO skal ha. Dette er bestemt etter en tilfeldighetsmekanisme. Sjekk at dere har med riktig skjema før dere drar hjemmefra. IO nummer skal påføres selvutfyllingsskjema øverst i venstre hjørne på forsiden. Det kan være greit å gjøre dette i forkant av at dere drar til IO, så slipper dere spørsmål fra IO om dette. På slutten av det pc-baserte intervjuet får dere spørsmål om å fylle ut kode. Her skal nummeret på selvutfyllingsskjema dere gir til IO skrives inn. Koden eller nummeret finner dere øverst i venstre hjørne på selvutfyllingsskjema.

Den første delen av dette skjemaet inneholder noen av de samme spørsmålene som er stilt i intervjuet tidligere. I noen tilfeller er de identiske, og i noen tilfeller er de litt forandret som en del av et eksperiment. Disse testspørsmålene er en del av vår kvalitetskontroll. IO vil muligens legge merke til denne repetisjonen, men vær snill å ikke gjør IO oppmerksom på dette unødvendig. Hvis IO selv tar opp dette forklar at dette er et eksperiment laget for å teste kvaliteten av spørsmålene og ikke for å lure dem eller kontrollere om de svarte det samme begge steder.

I de fleste tilfeller vil IO fylle ut skjemaet når hun/han har tid, etter at du har forlatt vedkommende. Men hvis IO spør kan du godt vente mens IO fyller ut skjemaet og ta det med deg å sende det inn til kontoret. ***Du skal ikke under noen omstendighet gi selvtutfyllingsskjemaet til IO før intervjuet.***

Før du gir IO skjemaet må du huske følgende:

1. Skriv IO-nummer på skjemaet. Uten IO-nummeret kan selvtutfyllingsskjemaet ikke brukes
2. Når du etterlater deg et selvtutfyllingsskjema husk å minne om at det bare er IO som skal fylle det ut. Vær snill å si til IO at vi ikke kan bruke skjemaet hvis det er fylt ut av noen andre. Som det står i IO brevet ***Vi kan ikke erstatte deg med en annen.***
3. Legg igjen en ferdig frankert svarkonvolutt og be IO pent om å sende den inn til kontoret innen rimelig tid.
4. Gjør aldri IO usikker med hensyn til hvorvidt skjemaet skal returneres eller hvorvidt du kommer tilbake for å hente det.
5. I tilfeller hvor det er klart at et IO trenger din hjelp til å fylle ut skjemaet, på grunn av dårlige leseferdigheter eller dårlig syn osv. bør du foreslå å fylle det ut sammen med IO. I slike tilfeller bør du behandle skjemaet som en forlengelse av intervjuet og lese opp spørsmålene og fylle ut sammen med IO.
6. Hvis du venter på skjemaet, bruk et minutt til å se om det er fylt ut riktig og tilstrekkelig. Du kan da på en taktfull måte gjøre IO oppmerksom på ufullstendigheter og forglemmelser, og be IO fylle ut selv om det innebærer å skrive "vet ikke" der hvor det passer seg.
7. Ta kontakt med kontoret hvis du trenger å få tilsendt flere selvtutfyllingsskjema eller frankerte konvolutter.

2.6 Frafall og avgang

Det skal alltid gis informasjon i feltet "Sps Oppflg" For frafallsårsakene skal dere fylle ut tilleggsopplysninger i merknadsfeltet. Her er kodene som gjelder under frafall, avgang og overføringer:

Overføring (alternativ 2 i Innled.):

- 80 IO flyttet til annet område
- 81 Kjenner IO
- 82 Intervjuer kapasitetsproblemer, sykdom e.l.

Frafalls- og avgangsårsaker (alternativ 3 og 4 i Innled.):

Frafallsgrunner:

- 11 Ikke tid
- 12 IO ønsker ikke å delta
- 13 Deltar ikke av prinsipp
- 14 Andre nekter for IO

- 21 Kortvarig sykdom
- 22 Langvarig sykdom/svekkelse
- 23 Sykdom/dødsfall i IOs familie/annen uforutsett hendelse
- 24 Språkproblemer

- 31 Midlertidig fraværende pga. skolegang/arbeid
- 32 Midlertidig fraværende pga. ferie el. liknende
- 33 Finner ikke adressen/boligen
- 35 IO ikke å treffe av andre årsaker

- 41 Andre frafallsgrunner, spesifiser

Avgangsgrunner:

- 91 Død
- 92 Bosatt i utlandet i minst 6 mndr.
- 93 IO er bosatt på institusjon
- 94 Utenfor målgruppen

2.7 Kontroll av feltarbeid

Vi er pålagt av den internasjonale ledelsen å føre kontroll med feltarbeidet. SSB må rapportere om svarinngangen til den internasjonale ledelsen hver fjortende dag. Etter at undersøkelsen er ferdig vil det bli sendt ut brev til de som ble trukket ut, både de som svarte og de som ikke svarte vil bli kontaktet, her vil vi blant annet spørre om følgende:

- Ble du i tidsrommet 16 september til 21 november kontaktet av en intervjuer fra Statistisk sentralbyrå?
- På hvilken måte ble intervjuet foretatt?
- Viste intervjueren sitt legitimasjonskort?
- Ga intervjueren en god presentasjon av undersøkelsen?
- Ble spørsmålene lest tydelig slik at de var greie å forstå?
- Følte du at intervjueren fremstilte svaralternativene balansert eller følte du at intervjueren forsøkte å lede deg i en bestemt retning?

3. IO-materiell, første kontakt og overtalelsestrategier

3.1 IO-materiell

IO-brevet

I IO-brevet har vi forklart det aller viktigste ved undersøkelsen. IO-brevet er en del av "kontrakten" mellom IO og Statistisk sentralbyrå. Ved å ha lest IO-brevet og svart på undersøkelsen så har IO god tatt betingelsene som gjelder for intervjuet. I IO-brev fra SSB står det gjerne følgende:

- at en intervjuer fra Statistisk sentralbyrå snart vil ta kontakt med deg
- hva undersøkelsen handler om
- hvem som betaler for undersøkelsen
- at det er frivillig å delta
- at vi ikke kan erstatte IO med en annen person
- at det ikke vil bli kjent utenfor Statistisk sentralbyrå hva den enkelte har svart
- at en når som helst kan trekke seg fra undersøkelsen
- IO-brevet er undertegnet av administrerende direktør, Svein Longva. Dette for å understreke viktigheten av brevet og undersøkelsen.

Brosjyren

I brosjyren forklarer vi litt videre om undersøkelsen. Her legger vi an en mindre byråkratisk stil og tegner og forklarer litt mer. I brosjyren står det:

- hvorfor undersøkelsen er viktig - hvorfor bør folk delta

- ❑ temaene i undersøkelsen
- ❑ hvordan vi har fått tak i navn og adresse
- ❑ hvorfor vi ikke kan erstatte dem med noen andre
- ❑ hvem som lager og betaler for Den europeiske samfunnsundersøkelsen
- ❑ litt mer om konfidensialitet
- ❑ hvem som vil bruke informasjonen som blir gitt
- ❑ omtrent hvor lang tid intervjuet vil ta
- ❑ en oppfordring til folk om å bruke sjansen til å si hva de mener

Flaxlodd

I konvolutten sammen med IO-brev og brosjyre er det lagt ved ett flaxlodd. Incitament er det siste tiåret blitt vanlig i undersøkelser av denne type. Det er fordeler og ulemper ved bruk av incitament og de virker i ulik grad overfor ulike grupper i samfunnet. Ofte er det sånn at det er bortkastede penger å gi noen et incitament, de fleste vil svare uansett, mens andre ikke vil svare uansett hvor mye vi gir dem i incitament. Det er de imellom disse vi ønsker å bevege ved å gi dem et incitament. I mange undersøkelser har vi ett lotteri for de som deltar. Undersøkelser foretatt i USA andre land i Europa og av Statistisk sentralbyrå viser at incitament har størst effekt når det gis til IO ved første kontakt uten at det er en forutsetning for å svare. Psykologene forklarer dette med at vi ønsker å yte noe tilbake til folk som allerede har gitt oss noe.

Nedenfor har vi satt opp noen fordeler og ulemper ved bruk av incitament:

Fordeler

Vekker interessen til folk

Folk tenker at siden noen er hyggelige med dem er de hyggelige tilbake

Ulemper

Kan virke useriøst

Folk kan tro det er et svært stort skjema siden det er en form for "betaling"

Folk blir sure fordi de ikke vinner

Folk har av religiøse grunner ikke lov til å delta i pengespill

Det gjelder å forsøke å "snu argumentasjonen" til IO hvis de gir uttrykk for at de ikke satte pris på flaxloddet. Du kan for eksempel si at "det er jeg helt enig i" hvis IO mener at dette var dumt. Så kan du forklare at for å samle inn statistikk som gir et nøyaktig bilde av den Norske befolkning så er det nødvendig at alle typer mennesker blir med, også de som bare blir med hvis de for noe for det. Vi kan ikke på forhånd vite hvem dette er, derfor sender vi ut flaxlodd til alle.

3.2 Første kontakt med IO og overtalelse

En høy svarprosent i alle grupper i befolkningen er nødvendig for å sikre seg de som er intervjuet i undersøkelsen representerer den norske befolkning. I denne undersøkelsen har vi et mål om å nå minimum svar fra 70 prosent av alle som er trukket ut. Så her gjelder det at alle står på for å oppnå best mulig resultat. Mangfoldet av temaer i undersøkelsen gjør det mulig å skreddersy introduksjonen. Du kan nevne ett spesielt tema du muligens tror kan være av interesse for IO.

Husk at første gang du tar kontakt med IO så er hun/han alltid usikker på hvorfor du ringer eller står på døra. IO forsøker inne i hodet sitt å finne ut hvorfor du ringer for å ha et svar klart når hun/han slipper til.

Flere alternativer gjennomgås i hodet til IO:

- Denne personen ønsker å selge meg noe!
- Dette er en oppringning knyttet til jobben min!
- Denne personen ønsker penger til noe!
- Dette gjelder brevet jeg mottok fra Statistisk sentralbyrå!

Undersøkelser viser at omtrent 70-80 prosent respondentene husker at de har mottatt brevet, og av disse husker omtrent 70-80 prosent av disse at de har lest det. Det betyr at det er ganske mange som ikke har det klart for seg hvorfor intervjueren ringer. Så det gjelder å ha argumentene klare. IO gir bevisst eller ubevisst uttrykk for ulike reaksjoner og bekymringer. Intervjueren kan raskt svare på dette ved å tenke på og trene seg til å gi et raskt svar på slike reaksjoner. Nedenfor har vi satt opp noen mulige reaksjoner fra IO og mulige svar dere kan gi. Eksempelene har vi fått fra erfarne intervjuere.

Reaksjon - bekymring

Svar

"Det er midt i fotballkampen"

Passer det bedre hvis jeg ringer tilbake senere, hva med etter fotballkampen?

"Hva får jeg for dette?"

Som takk for hjelpen har vi sendt deg ett flaxlodd, hvis du blir med i undersøkelsen er du med i trekningen av gavekort til en verdi av 10 000 kroner

"Meningsmålinger fører til dårligere tilbud"

Legg vekt på at IO er en av kun ca. 3000 som får anledning til å uttale seg. Dette medfører at IOs mening tillegges stor vekt.

"Jeg er nok ikke interessant å ha med "

Vi hører hele tiden at politikere og journalistene mener noe om det Norske samfunn, men i denne undersøkelsen er vi opptatt av hva den vanlige kvinne og mann mener.

"Ring noen andre"

Vi kan ikke erstatte deg med en annen. Dersom mange ikke svarer vil resultatene bli mindre pålitelige, spesielt for den gruppen som du tilhører.

"Jeg har ikke greie på politikk og sånn"

Dette er ikke en kunnskapstest, her kan du få si hva du er mest opptatt av, helt uavhengig av andre.

"Hva er dette godt for"

Mange ulike grupper vil bruke resultatene fra undersøkelsen, fra regjeringer, akademikere, politikere eller andre opinionsgrupper.

"Hva handler dette om"

Det er en bred variasjon i temaer, det er noe for enhver smak.

4. SPØRSMÅLENE I UNDERSØKELSEN

Det er viktig at IO har forståelse for hvordan intervjuet skal foregå. Ved oppstart av intervjuet, kan dere gjerne bruke dette avsnittet:

«...Først vil jeg gjerne si noe om intervjumetoden vi bruker. Spørsmålene jeg skal stille, kommer fram på pc-en. Det er viktig at alle som er med i undersøkelsen får de samme spørsmålene stilt på samme måte. Vi må gjøre det slik for å kunne sammenligne de svarene vi får. Denne undersøkelsen inneholder spørsmål om flere ulike tema. Det er vanskelig å lage spørsmål som passer like godt for alle. Men jeg er takknemlig hvis du vil svare så godt du kan, selv om det skulle komme et spørsmål som du ikke synes passer så godt.»

Dere kan selvfølgelig lage deres egen vri. Men pass på at meningsinnholdet i hele teksten kommer med.

Ett forhold ved en undersøkelse som favner over så mange temaer er at folk er mer interessert i noen av spørsmålene enn i andre. En utfordring for intervjuerne er å bestemme seg for hastigheten når en stiller spørsmålene. Det er viktig å ikke stresse IO, men det er også viktig å ikke være for langsom. Det vil være slik at noen IO tenker svært mye over noen spørsmål, men vi er kun interessert i hva de mener om saken her og nå, ikke å legge opp til en filosofisk diskusjon eller politisk debatt. Hvis noen IO ikke har noen mening eller ikke kan svare på spørsmålet slik det er stilt, er "vet ikke" eller "annet" høyest akseptabelt.

Gjennom intervjuet har vi brukt flere generelle formuleringer som muligens kan få IO til å spørre om mer forklaring. Et eksempel kan være "i området du bor". I dette og liknende tilfeller ønsker vi ikke å gi IO mer forklaring. Formuleringen er med vilje gjort generell. Les bare opp spørsmålet eller påstanden og forklar at de skal svare ut ifra hva de selv forstår med formuleringen.

Det er en del spørsmål som folk muligens ser på som sensitive. Noen IO vil muligens føle seg ukomfortable med å gi denne type informasjon, om deres valgadferd eller inntekt. Hvis så, kod det som "nekt". Noen spørsmål har eksplisitte nekteralternativ. I andre spørsmål hvor nekt ikke er "tilbudt", kod dette som "nekt" ikke som "vet ikke" eller andre alternativer. Vi trenger å vite når IO nekter å svare på enkelte spørsmål.

I spørsmål hvor 'annet' blir brukt, må svaret skrives ordrett ned under spesifisering. Med mindre noe annet er spesielt sagt, skal 'annet svar' brukes kun etter at du har forsikret deg om at et svaralternativ ikke passer. Det er satt av plass til å skrive inn, hvis dette ikke er nok, bruk binders knappen og skriv inn mer. I spørsmål hvor det ikke er satt av plass til "annet svar", er det ikke forventet noe. Hvis det allikevel er nødvendig med kommentar, bruk binders kommentaren. I slike tilfeller skal du ikke oppgi et annet svar før du har repetert spørsmålet og forsikret deg om at ingen av svaralternativene passer.

Intervjuet er delt inn i blokker av temaer. Noen ganger er de introdusert med: "*Og nå kommer det et spørsmål om...*", men ofte er det ikke det. IO trenger ikke å bli gjort oppmerksomme på de ulike blokkene under intervjuet; intervjuet er laget som et enhetlig skjema med en relativ myk overgang mellom grupper av spørsmål og ulike temaer.

Hvis IO avbryter intervjuet midt inne i (dette skjer veldig sjelden), forsikre deg om hvorvidt de ønsker å fortsette senere.

4.1 Svaralternativ på kort

Svaralternativene i tilknytning til de fleste av spørsmålene blir presentert på kort. Det fører til at det benyttes mange kort i denne undersøkelsen. Vi anbefaler at dere gir IO kortbunken ved begynnelsen av intervjuet, og at IO administrerer kortene selv.

Intervjuskjema

A1 –A10	Media og tillit til andre og til samfunnet
B1 – B50	Politikk Politisk interesse, effektivitet, tillit, deltakelse gjennom valg og på andre måter, partitilhørighet, sosiopolitiske vurderinger, styring og administrasjon på flere nivåer.
C1 – C28	Subjektiv velvære og sosial utestengelse, religion, diskriminering, nasjonal og etnisk identitet.

D1 – D58	Innvandrings- og asylspørsmål. Holdninger, oppfatninger, politiske preferanser og kunnskap.
E1 – E43	Innbyggernes deltakelse Medlemskap i organisasjoner, familie- og vennskapsbånd, verdier knyttet til statsborgerskap, og arbeidsmiljø.
F1 – F65	Sosiodemografisk profil Husholdningssammensetning, kjønn, alder, bosted, utdanning og yrke for IO, ektefelle/samboer og foreldre, fagforeningsmedlemskap, husholdningens inntekt og sivilstatus.

Selvutfyllingskjema	
Seksjon G	Menneskelige verdier
Seksjon H	<i>Spørsmål som var i intervjuet</i>

Blokk I   Intervjuer spørsmål

Du skal ha vært igjennom hele intervjuet før du møter på kurs. Nedenfor følger en litt mer detaljert forklaring for noen av spørsmålene. Dette er til hjelp til å svare på spørsmål fra IO under intervjuet.

Mediebruk

A1-A4   Disse spørsmålene dreier seg om tiden brukt til å se tv eller høre på radio på en ukedag (mandag til fredag). Hvis IO spør etter mer forklaring, si at dette refererer til tid brukt til aktiv seing eller lytting, ikke tiden som gikk mens man hadde på tv eller radio på i "bakgrunnen".

Det er en hoppfeil i skjemaet i spørsmål A25. Hvis IO svarer nei (altså at man ikke er knyttet til et parti) får IO likevel spørsmål om hvor nært knyttet en føler seg til dette partiet. Dere må derfor trykke nekt (!) hvis dette dukker opp.

Politikk

B29   I dette spørsmålet ønsker vi å få svar på om IO plassere seg på venstresiden eller høyresiden i politikken. Begrepene høyre og venstre som er brukt her kan derfor være litt misvisende, da vi i Norge har parti med de samme navnene.

Subjektiv velvære og sosial utestengelse

C2   Her spør vi om hvor ofte IO omgås venner, slektninger eller arbeidskollegaer. Omgang med arbeidskollegaer på jobben skal ikke regnes med.

C3   Spørsmålet her er om IO har noen det kan betro seg til eller diskutere personlige ting med. Vi tenker da ikke på egne husholdningsmedlemmer.

C5   I dette spørsmålet spør vi om IO eller en annen i husholdningen er blitt utsatt for innbrudd, ran eller overfall i løpet av de siste fem årene. Her åpner vi opp for at IO kan svare med utgangspunkt i husholdningssammensetningen slik den er i dag, og slik den var for fem år siden.

C9 Vil du si at du tilhører en bestemt religion eller trosretning? er spørsmålet IO får i C9. Her ønsker vi å få tak i hvordan IO oppfatter dette selv, og ikke om vedkommende er registrert medlem i en menighet eller i statskirken.

Utdanning

F7 Dette er den faktiske samlede tiden målt i antall år IO har brukt til utdanning (skoler/universitet).

F34/F45/F51 Hvis IO har problemer med å benytte de gitte svarkategoriene for utdanning bruk binders funksjonen og skriv inn hva IO oppgir som høyeste utdanning.

Husholdning

Til husholdningen regner vi alle personer som er fast bosatt i boligen, og som har felles kost. Personer som er fast bosatt i boligen, men som er borte fra hjemmet, f.eks. på grunn av arbeid skal regnes med.

Økonomisk aktivitet

IO kan godt velge flere typer av økonomisk aktivitet som han eller hun har deltatt i de siste syv dagene. Hvis det skjer, så skal alle bli kodet i F8a. I F8b derimot (HOVEDAKTIVITET), skal der bare gis ett svar. Hvis IO ikke er sikker eller ikke vet, så bør man allikevel forsøke å finne ut hvilket alternativ som kommer nærmest det de gjorde forrige uke.

De følgende punktene forklarer kategoriene i F8b/HOVEDAKTIVITET på en litt mer utfyllende måte.

Kode

01 I betalt arbeid

(eller midlertidig fraværende) (ansatt, selvstendig næringsdrivende, eller ansatt i en familiebedrift)

Denne kategorien inkluderer alle typer av betalt arbeid, enten det gjelder for en ekstern arbeidsgiver, eller for respondenten selv som egen arbeidsgiver. Den inkluderer, tilfeldig, deltid og midlertidig arbeid.

Frivillig arbeid, eller arbeid som er utført der utgiftene bare er tilbakebetalt eller arbeid betalt i velvillighet (feks å bare motta kost og losji) der det ikke er noen finansiell transaksjon, skal ikke tas med i denne kategorien.

Personer som er midlertidig fraværende skal omfatte de som var borte fra arbeidet siste uke grunnet sykdom eller skade, ferie, sykdom i familien, eller svangerskapspermisjon, forutsatt at alle har en jobb å returnere til, med den samme arbeidsgiveren eller som egen arbeidsgiver, og på det samme yrkesområdet. Det omfatter også personer som er permittert, i streik, utsatt for lockout, men igjen forutsatt at de har en jobb hos den samme arbeidsgiveren å gå tilbake til, eller den samme statusen som egen arbeidsgiver.

Personer som har kontrakter som innbefatter vanlig men tidsbegrenset arbeid (feks noen ansatte i utdanningsinstitusjoner, eller profesjonelle idrettsmenn, som får lønna si utbetalt kun mens semesteret eller sesongen pågår, og som derfor ikke har arbeidet siste uka) er inkludert i denne kategorien.

02 Under utdanning, selv om de har ferie (ikke betalt av arbeidsgiver)

Alle studenter, selv de med feriejobber sist uke, skal kodes i denne kategorien. Hvis studenten er på ferie og vil fortsette å studere kun hvis han eller henne står på en eksamen, da skal du gå utifra at eksamen blir bestått og fremdeles se på IO som under utdanning.

03 **Arbeidsledig**, og aktiv jobbsøker.

Denne kategorien inkluderer alle arbeidsledige som aktivt søker jobb. Dette inkluderer personer som søker jobb gjennom statlige eller kommunale arbeidsformidlere, personer registrert hos private arbeidsbyråer, personer som svarer på jobbannonser eller som setter inn jobbannonser på eget initiativ eller personer som bare ser seg om etter arbeid på en aktiv måte.

04 **Arbeidsledig**, vil ha jobb men **søker ikke aktivt etter jobb**

Her inkluderes alle arbeidsledige, som ikke aktivt ser etter jobb for øyeblikket. Personer som feks har gitt opp å søke jobber skal inkluderes her, likeledes de som er syke eller midlertidig ute av stand til å lete etter arbeid. IO skal vanligvis selv avgjøre om en sykdom i denne sammenhengen er midlertidig eller ikke. Hvis man er i tvil så regn man den med hvis den har vart mindre enn seks måneder.

De gjenværende fire kategoriene omfatter de delene av befolkningen som generelt regnes for å være økonomisk inaktive.

05 **Varig syke eller funksjonshemmede** gjelder personer som ikke har arbeid og ikke søker arbeid grunnet varig (eller ubestemt) sykdom eller funksjonshemming. Personer som aldri har hatt arbeid pga. funksjonshemming er inkludert her. Pensjonerte personer med dårlig helse som ikke ville søkt arbeid selv om de var ved god helse, tas ikke med her, men under kode 6. Hvis man er i tvil om en sykdom eller funksjonshemming er varig eller ikke, så skal man behandle den som varig hvis den har vart sammenhengende i seks måneder eller mer.

06 **Pensjonert** fra arbeid omfatter personer som har pensjonert seg fra sitt yrke ved anslagsvis normal pensjonsalder eller som er førtidspensjonert, og som ikke søker videre arbeid av noe slag. Pensjonerte personer som er varig syke eller som har blitt handikappet regnes fremdeles som pensjonerte.

Kvinner som har sluttet i arbeidet for å bli hjemmeværende og som ikke har arbeidet på mange år, skal klassifiseres som hjemmeværende (kode 08) i stedet for pensjonert. men det er vanskelig å definere pensjonering eksakt i denne sammenheng. Foruten dette forbeholdet når det gjelder kvinner, så skal IOs beskrivelse på skjemaet godtas.

07 **I sivil eller militærtjeneste**

08 **Utfører husarbeid, omsorg for barn eller andre personer** omfatter enhver som er involvert i ubetalte huslige sysler eller omsorg, mer eller mindre på fulltid, når man klassifiserer deres økonomiske stilling. Det kan være mer enn en person i denne kategorien per husholdning, men her er vi kun interessert i respondentens situasjon.

09 **Andre** er ikke på kortet. Den omfatter enhver som ikke passer inn i de 8 oven nevnte kategoriene. Husk at alle typer betalt arbeid (det være seg tilfeldige jobber hvor man er sin egen arbeidsgiver) ikke skal inkluderes her.

F12/Hovedyrket

De neste spørsmålene handler om IOs hovedarbeidsforhold (der man kan tilskrive det). Dette bør være deres nåværende arbeidsforhold, eller deres siste arbeidsforhold, hvis de er midlertidig arbeidsledige. Skjema vil tilpasse tidsrommet osv for hvilke spørsmål som er passende.

Hvis IO har mer enn et arbeidsforhold, skal de svare for det som varer flest timer per uke. Hvis de har to jobber med samme timetall, så skal de svare om det som er best betalt av de to.

Noen personer er selvstendig næringsdrivende og har sitt eget firma, noen er involvert i tilfeldig eller midlertidig arbeid. En person i en enmannsbedrift er ikke nødvendigvis sin egen arbeidsgiver; hvis firmaet er et selskap, kan han eller hun meget godt være en ansatt i selskapet, og motta lønn.

Vi ønsker å samle inn opplysninger knyttet til arbeid fra alle IO, med unntak av de som aldri har hatt en jobb.

Spør alle andre om deres nåværende eller siste arbeidsforhold. Vennligst søk grundig etter alle relevante detaljer; hvis det er noen som mangler, så er vi ikke i stand til å kode yrke og næring nøyaktig.

Husholdningens inntekt

F30 Her skal du ha tak i den **totale netto inntekten** som husholdningen har fra alle sine inntekstkilder **etter skatt**. Inntekt omfatter ikke bare lønninger men tilskudd fra staten, pensjoner, utbytte fra aksjer og renteinntekter.

Vi vil ha beløpet etter at alle skatter er trukket ifra. Spørsmålet referer til nåværende situasjon, nærmeste beløp eller periode IO klarer å svare. IO får et kort hvor det er mulig å velge mellom ukentlig, månedlig eller kvartalsvis inntekt. De kan så velge det de synes er lettest.

Intervjuer spørsmål

Svarene du gir på disse spørsmålene gir oss en ide om hvordan intervjuet foregikk, og hvordan IO synes det var.